

FIRST YEAR HIGHER SECONDARY
MODEL EXAMINATION, JUNE 2022

ME 610

PART-II SANSKRIT
ANSWER KEY

Time: 2½ Hours
80 Marks

1 - 9 प्रश्नेषु षण्णां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत । (6x1=6)
प्रत्येकं एकः अङ्कः ।

1. तखः
2. रामायणम्
3. कुमारशास्त्रम्
4. व्याचामः
5. तक्षशिला
6. पञ्चान्द्रियाणि
7. कर्जः
8. शिवः
9. स्वामि विवकानन्दस्य

10 - 15 प्रश्नेषु चतुर्णां प्रश्नानां उत्तराणि लिखत । (4x2=8)
प्रत्येकं द्वौ अङ्कौ ।

10. दिनसाम्राज्यपते ! दिवस्पते !

11. 1) आधुर्वेदः ।
2) दिनचर्या ।

12. 1) शतद्वान्ता
2) अव्ययम्

13. 1) मन्दाः + चारितम् ।
2) इति + उदीयत ।

14. पैठिकातः पदान्धुपधुष्य अलङ्कारनक्षत्राणि पूर्णतया लिखत।

- 1) उपमा यत्र सादृश्य लक्ष्मीरुल्लसति द्वयाः।
- 2) संभावना स्यात् उत्प्रेक्षा वस्तुहेतुकतात्मना।

15. वृत्तलक्षणं योजयित्वा लिखत।

स्थादिङ्गवजा	यदि नो जगो गः।
उपेङ्गवजा	जतजास्ततो गो।

16-18 प्रश्नानां प्रत्येकं त्रयां अङ्काः। (3x3=9)

16. उदाहरणानुसारं वाक्यानि परिचरयत।

- 1) दुर्जनाः निन्दन्तु। दुर्जनाः निन्दन्ति।
- 2) सज्जनाः स्तुवन्तु। सज्जनाः स्तुवन्ति।
- 3) लक्ष्मीः समाविशन्तु। लक्ष्मीः समाविशन्ति।

17. पैठिकातः क्त्वान्त-ल्यप्-तुमुञ्चान्त पदानि चित्वा लिखत।

क्त्वान्तम् - गृहीत्वा
ल्यप्-तम् - आकर्ष्य
तुमुञ्चान्तम् - वारयितुम्

18. अधः प्रदत्तं गद्यभागं पठित्वा सूचीः उद्कृत्य लिखत।

1) "दीर्घसूत्री विनश्यति।"

2) "अतिविस्तारविस्तारो न कुर्वन् न चिरायुषम्।"

3) "द्विद्वन्द्वान्याः बहुलीभवन्ति।"

19 - 24 प्रश्नोपु चत्वारि उत्तराणि लिखत। (4x4=16)
प्रत्येकं - चत्वारि अङ्काः।

19. अचित् शब्दा संभाषणलेखनाय पूर्ण अङ्काः।

20. गद्यक्रमं लिखत।

हे निश्चिता विशिखाः विश्वतां क्षतमेयात्
स्तिमितं मे मनः क्षतं न पृथत्। लोकचक्रं
इह पुरतः अमृतां तां सीतां अहो त्यज।

21. संश्लेषवाचक शब्दानुपयुज्य रिक्तास्थानानि पूरयत।

1	पुत्रम्	2	द्वे
3	त्रीणि	4	चत्वारि
5	पञ्च	6	षट्
7	सप्त	8	अष्ट
9	नव	10	दश

22. 1, विषं निहन्ति भक्तिारं प्रवृत्तारं चक्षुषाल्यथम् ॥
 2) राजहमिति शब्दाब्जो राजा भवितुमर्हति ॥

23. 1, आत्मगतम् - अत्रायं खनु यद्वस्तु तदिह स्वगतं मतम् ।
 (स्वगतम्)
 2) प्रकाशम् - सर्वत्रायं प्रकाशं श्यात् ।

24. समुचितमुत्तरं निदार्थि शब्दिकां पुनर्लक्षणाथ पूर्णम् ।
 एवं चिन्तानिश्चये तेषु तन्मार्गेण कश्चाचित् सुतस्य
 वागिक पुत्रस्य कृष्णाथ महाजना वाचकवर्तित । जनान्
 कृत्वा चतुर्णां मध्ये पुत्रेण पुस्तकमवलोकितं
 उक्तस्य 'महाजना येन जातः सपन्थाः ।' तस्मात्
 तेन मार्गेण वाचकामः । महाजनमनुसरन्तस्ते
 धितृवनं प्रायुः ।

- 25 25 - 28 प्रश्नान्क प्रयागाम् उत्तराणी लिखत ।
 यन्थोचितं योजयत । प्रत्येकं पञ्च अङ्काः । (3x5=15)

- धनाः - मेघः
 तश्वः - वृक्षाः
 अम्बुः - जनम
 श्वेतः - कृत्तः
 किमम् - अहः

26

- 1) रत्नाकरः
- 2) निषादः पान्थिकानां धर्मानि अवश्यं च प्राणान् चापहृत्य कुटुम्बं पोषयति।
- 3) वनिधर्मः कुटुम्बपालनम्।
- 4) आर्या - कलत्रम्
- 5) "पुत्रं चेतान् प्रत्वा आगच्छतु, नोक्कालम् अत्रैव सिद्धामः" - इति मुनिः अवदत्।

27

- 1) अ इ उ ए ।
- 2) ऋ ॠ क ।
- 3) ऋ औ इ ।
- 4) ऋ औ च ।
- 5) इ च व श ट ।

28. गद्यभागं मातृभाषया आङ्ग्लभाषया अनुवक्तव्यं
व्युक्तिः।

29 - 33 प्रश्नेषु श्रव्याणां उत्तराणि लिखत। (3x6=18)
प्रत्येकं पत्रं अङ्काः।

29. 1) साहित्यसंज्ञाकलाविहीनः ----- ॥
- 2) आरम्भशुक्लौ शशिणी क्रमेण ----- ॥
- 3) निन्दन्तु नीतिनियुगाः ----- ॥

30. कथास्तंभात् उचित रीत्या क्रमीकरणाय पूर्णक्रीडाः।

- 1) कर्णकठोरं गर्जनं श्रुत्वा सप्तर्षिः चक्रिणाः अभवत्।
- 2) श्वङ्गं प्रसार्य कश्चन निषादः अपतत्।
- 3) वत्सेति सम्बोधनया निषादस्य मनः आर्द्रमभवत्।
- 4) पापकर्मं कल्पपुत्राह्वयः अनुभवन्तीवा? इति मुनिश्चकत्।
- 5) भायक्षिणां प्रतिवचनं निराम्य शिखा अभवत्।
- 6) पश्चान्तापविश्राः मुनीनां पुरतः आनिष्ठत्।

31. इत्तमश्लोक-चयनाय
आशयलक्षणाय
संकारणविशदीकराय च पूर्णक्रीडाः।

32. 1) शिवं - इदं
2) महात्मनां चरितं मन्दाः द्विषन्ति।
3) उवाच - अवदत्
4) चैनं
5) आशयलक्षणाय।

33. गद्य आगं संगृह्य लक्षणाय पूर्णक्रीडाः।
34-35 प्रश्नोः पृथक् उत्तरं लिखत। (1X8=8)
अष्टाङ्कः।

34. सूचनानुसारं पाणिन्याः जीवितकथा लक्षणाय
पूर्णक्रीडाः।

35.

समयवाचकशब्दानुपपुज्य दिनचर्या पूरणाय पूर्णिका।

रतीशः चतुर्वदिने (4.00) उद्विच्छति। सः सार्धचतु
(4.30) वादने शौचान्तरं ध्यानं करोति। पञ्च (5.00)
वादने स्वाध्यायं करोति। अग्नन्तरं सार्धपठ (6.30)
वादने स्नानं कृत्वा प्रभातभक्षणं स्वीकरोति। अष्ट (8.00)
विद्यालयं प्रति गच्छति। सपाद नव (9.15) वादने
कक्षां प्रविशति। सार्धचतु (4.30) वादने पर्यन्तं
पाठान् पठति, क्रीडति च। सार्धपञ्च वादने
गृहं प्रत्यागच्छति।

Prepared by, Dr. Sreelatha S, HSS T. Sel. grade
Sanskrit, R.R.V.G.H.S.S, Kilimanook.